

**Program Operacyjny KAPITAŁ LUDZKI
na lata 2007-2013**

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

MINISTERSTWO ROZWOJU REGIONALNEGO

WARSZAWA, październik 2006 r.

Wstęp

W perspektywie finansowej 2007-2013 Unia Europejska szczególnie uwypatnia rolę partnerów społecznych, gospodarczych oraz samorządowych w procesie tworzenia dokumentów programowych. Zgodnie z przepisami wspólnotowymi jedną z głównych zasad prowadzenia prac nad tymi dokumentami jest zasada partnerstwa.

Konferencja otwierająca proces konsultacji odbyła się w Warszawie w czerwcu br. Przeprowadzone w okresie czerwiec – wrzesień br. konsultacje miały na celu wywołanie szerokiej dyskusji, uzyskanie opinii i uwag na temat zapisów PO KL środowisk eksperckich, partnerów społecznych i gospodarczych oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Niniejszy raport stanowi udokumentowanie procesu konsultacji społecznych. Jego celem jest podsumowanie przebiegu tego procesu i zgłoszonych w jego trakcie uwag, sugestii i opinii.

1. Informacje ogólne

1.1. Podstawy prawne

Zgodnie z art. 11 *Rozporządzenia nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999*, państwa członkowskie w zakresie wykorzystania funduszy UE są zobligowane do partnerstwa (ściślej współpracy) z:

- właściwymi władzami regionalnymi, lokalnymi, miejskimi i innymi władzami publicznymi;
- partnerami gospodarczymi i społecznymi;
- innymi właściwymi podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, partnerów zaangażowanych w ochronę środowiska, organizacje pozarządowe oraz podmioty odpowiedzialne za popieranie równości kobiet i mężczyzn.

1.2. Zasady konsultacji

Podczas procesu konsultacji stosowane były następujące zasady:

Kompleksowość – konsultacje miały charakter ogólnopolski, sektorowy i regionalny.

Dokumentacja – poszczególne kroki, poglądy, idee oraz spotkania zostały udokumentowane w postaci sprawozdań ze spotkań.

Ciągłość – konsultacje miały charakter ciągły, były prowadzone systematycznie.

Sprzężenie zwrotne – uczestnicy konsultacji mieli prawo spodziewać się publicznej reakcji w trakcie debaty, jak i w czasie jej podsumowania. Uzyskali odpowiedzi na swoje propozycje i stanowiska.

Przejrzystość – podstawową regułą była jawność konsultacji, powszechnie dostępne były wszystkie rządowe dokumenty dotyczące projektu oraz opinie wyrażane przez uczestników konsultacji.

Równość – wszyscy chętni (nie tylko partnerzy instytucjonalni) mogli brać udział w konsultacjach na równych prawach, z uwzględnieniem struktury polskiej administracji, adekwatności metod i możliwości organizacyjnych.

2. Cel konsultacji

Proces konsultacji regionalnych Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki realizowany był w oparciu o spotkania przedstawicieli Ministerstwa Rozwoju Regionalnego ze środowiskami samorządowymi i społecznością lokalną w 16 województwach w okresie od 6 lipca do końca września 2006. Konferencje współorganizowane były przez urzędy marszałkowskie, przy aktywnym udziale wojewódzkich urzędów pracy.

Konsultacje miały na celu wywołanie szerokiej debaty na temat PO KL i służyły uzyskaniu opinii i uwag środowisk oraz partnerów, pozwalających na określenie właściwej wizji Programu i dokonania wyborów o charakterze strategicznym.

Ze względu na zasady przeprowadzania konsultacji społecznych, ich społeczny zasięg i wiarygodność, do debaty w ramach konsultacji każdorazowo zapraszani byli przedstawiciele następujących grup i środowisk:

- środowisk eksperckich i profesjonalno-akademickich, jednostek naukowych (placówki naukowe PAN, szkoły wyższe, jednostki badawczo rozwojowe),
- samorządów województw oraz pozostałych szczebli jednostek samorządu terytorialnego,
- partnerów społecznych i gospodarczych z kraju, tj. organizacje przedsiębiorców i pracodawców, związki zawodowe, samorzady zawodowe, organizacje pozarządowe, władze kościelne, których pole zainteresowań obejmuje zagadnienia związane z PO KL,
- instytucji realizujących projekty w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.

Jednocześnie, zgodnie z zasadą równości i otwartości, umożliwiono uczestnictwo w procesie wszystkim zainteresowanym obywatelom.

3. Przebieg konsultacji

Proces konsultacji społecznych realizowany był za pomocą cyklu konferencji, spotkań, seminariów, wywiadów, drogą elektroniczną oraz w formie bieżącej korespondencji.

Projekt PO KL umieszczono na stronach internetowych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (MRR) oraz na oficjalnych stronach poszczególnych ministerstw włączonych w proces programowania. Umożliwiono również składanie, drogą elektroniczną, opinii na temat dokumentu, za pomocą specjalnie stworzonej do tego celu skrzynki kontaktowej w portalu internetowym MRR. Na adres pokl@mrr.gov.pl wpłynęło ok. 70 listów. Korespondencja dotyczyła przede wszystkim uwag, jak również pytań i zgłoszeń dotyczących konferencji konsultacyjnych, pytania o wersje anglojęzyczne PO KL. Na adres przychodziły też liczne oświadczenia, uwagi i sugestie dotyczące zapisów w poszczególnych priorytetach.

Konsultacje społeczne zapoczątkowała konferencja w Warszawie w dniu 26.06.06 r.

Konsultacje obejmowały konferencje **regionalne, sektorowe (tematyczne) oraz przekrojowe**, współorganizowane przez partnerów społecznych i gospodarczych.

Każda z konferencji składała się z dwóch części: w pierwszej przedstawiciel **DZF** prezentował projekt PO KL – komponent regionalny (niekiedy także centralny) a w drugiej przewidziana była dyskusja, w czasie której uczestnicy zgłaszali uwagi, wątpliwości oraz prosili o dodatkowe informacje.

Do dnia 30 września br. odbyło się 25 konferencji regionalnych (Łódź, Radom, Ciechanów, Białystok, Katowice, Kielce-3, Szczecin-3, Koszalin, Gdańsk, Płock, Siedlce, Ostrołęka, Lublin, Kraków, Zielona Góra, Gorzów Wlkp., Toruń, Wrocław, Rzeszów, Olsztyn, Poznań, Opole), 4 tematyczne (organizowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Zdrowia) a także 4 przekrojowe dotyczące m.in. partnerstwa, współpracy organizacji pozarządowych z administracją rządową i samorządową, wskaźników w poszczególnych priorytetach, rozwoju lokalnego (współorganizowanych przez partnerów społecznych oraz organizacje pozarządowe).

Ministerstwo Edukacji Narodowej, w miejsce konferencji ogólnej, zorganizowało w ramach konsultacji szereg narad i spotkań roboczych m.in. z kuratorami oświaty, dyrektorami okręgowych komisji egzaminacyjnych, przedstawicielami centrów edukacji nauczycielskiej, na których prezentowano założenia i cele priorytetów edukacyjnych w PO KL.

Konsultacjami nt. PO KL interesowały się także lokalne rozgłośnie radiowe i telewizja.

Szacunkowo, do końca września br. w konsultacjach społecznych wzięło udział ponad 3 tysiące osób.

Dyskusja podczas konsultacji koncentrowała się na zagadnieniach dotyczących ogólnych zapisów w dokumencie projektu PO KL, jak również na poszczególnych priorytetach. Szczegółowy harmonogram konsultacji zawiera zał.1.

4. Informacja i promocja

Działania informacyjno-promocyjne skupiały się na przekazywaniu informacji dotyczących samego dokumentu i procesu jego konsultacji. Ponadto, informowano o możliwościach korzystania ze wsparcia w ramach poszczególnych priorytetów oraz wyjaśniano szereg uwag zgłaszanych przez potencjalnych beneficjentów. Informacje na temat terminów i tematyki konferencji przekazywane były poprzez stronę internetową ministerstwa oraz strony organizatorów regionalnych.

Zagadnienia związane z PO KL poruszane były w publikacjach prasowych oraz omawiane podczas audycji radiowych i telewizyjnych.

Na potrzeby procesu konsultacji wydrukowano i udostępniono dokument PO KL. Opinie na temat dokumentu kierowane były do Departamentu Zarządzania EFS MRR tradycyjną drogą listową oraz na zainstalowaną w tym celu specjalną skrzynkę elektroniczną. Dodatkowo w proces informacji i promocji aktywnie włączyły się poszczególne urzędy marszałkowskie, wojewódzkie urzędy pracy i wojewodowie poprzez współorganizowanie spotkań konsultacyjnych, udzielanie o nich informacji na swoich stronach internetowych oraz zapraszając przedstawicieli mediów do ich relacjonowania.

5. Uwagi zgłoszone podczas konsultacji

- uwagi o charakterze ogólnym:

Zagadnienia dotyczące zapisów projektu PO KL:

- 1) Kwestia spójności między diagnozą a priorytetami – część uczestników dyskusji poddała w wątpliwość spójność całego dokumentu PO KL, w którym brak jest szczegółowej diagnozy oraz ścisłego powiązania diagnozy z priorytetami. Stwierdzono również, że brak jest odniesienia do kluczowych wyzwań polskiego rynku pracy (starzenie się społeczeństwa, rosnące wykluczenie mieszkańców obszarów wiejskich, masowa migracja zarobkowa, obniżanie wskaźnika dzietności).
- 2) Ogólnikowy charakter zapisów, sformułowań w projekcie PO KL - uczestnicy dyskusji spodziewali się bardziej konkretnych zapisów, przykładów projektów w poszczególnych priorytetach.

W odpowiedzi przedstawiciele MRR podkreślili, iż jednym z założeń obecnego okresu programowania jest uproszczenie, gdyż projekt nowego rozporządzenia ws. EFS na lata 2007-2013 zatrzymuje się na poziomie priorytetów, w związku z tym nie ma potrzeby nadmiernie uszczegóławiać w programie rzeczy, które mogą być uregulowane na poziomie krajowym. W PO KL powinny być zawarte elementy niezbędne do zaspokojenia potrzeb informacyjnych oraz do stworzenia mandatu negocjacyjnego przez KE. MRR zapewniło, że wszystkie kwestie szczegółowe będą uwzględnione w dokumencie wewnętrznym, będącym quasi uzupełnieniem PO KL. Obecnie trwają prace końcowe nad stworzeniem takiego załącznika, który będzie uszczegóławiał cały system wdrażania. Po zakończeniu prac dokument ten powinien stać się także elementem konsultacji społecznych.

- 3) Rola organizacji pozarządowych – Uczestnicy dyskusji odnotowali z zadowoleniem, iż w projekcie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki została dostrzeżona ważna rola organizacji pozarządowych w krajobrazie społeczno-gospodarczym kraju z uwzględnieniem istotnej roli aktywności obywatelskiej, przekładającej się na rozwój sektora pozarządowego.

Niemniej – ich zdaniem - projekt nie dostrzega w pełni zasady partnerstwa oraz ważnej kwestii pomocniczości, która w relacjach administracja publiczna – organizacje pozarządowe, powinna się przejawiać uprzywilejowaniem partnera społecznego przy zlecaniu zadań publicznych. W opinii uczestników konsultacji należy oddzielić problematykę dotyczącą organizacji pozarządowych od obszaru administracji publicznej. W dziale „Diagnoza społeczno-gospodarcza” wyodrębniono i opisano organizacje pozarządowe w kontekście współpracy z administracją publiczną. Jednak w dziale „Strategia realizacji celów” sektor administracji publicznej i organizacji pozarządowych został połączony.

- 4) Eliminacja nierówności między kobietami i mężczyznami – w dokumencie PO KL nie zostały uwzględnione konkretne działania skierowane wobec kobiet, połączone z silnym akcentem na *gender mainstreaming* i służące zwiększeniu udziału i rozwoju kobiet na rynku pracy. Kobiety tylko raz zostały wyszczególnione jako grupa docelowa – w priorytecie VI, gdzie beneficjentkami działań mają być kobiety nie pozostające w zatrudnieniu, w tym niezarejestrowane w powiatowych urzędach pracy. Departament ds. Kobiet, Rodziny i Przeciwdziałania Dyskryminacji Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej proponuje objęcie działaniami wszystkich kobiet ze szczególnym uwzględnieniem m.in. następujących grup: kobiety powracające z urlopow wychowawczych, macierzyńskich; biernych zawodowo; zamieszkujących tereny wiejskie; z mniejszości narodowych i etnicznych; imigrantek, skazanych; niepełnosprawnych; kobiet 45+.

Jednocześnie, Departament proponuje wprowadzenie odpowiednich zapisów do PO KL, podkreślających potrzebę realizacji działań, mających na celu wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn oraz przełamywanie stereotypów płciowych.

- 5) Algorytm podziału środków między województwa – wątpliwości uczestników konsultacji dotyczyły zasadności wybranego wariantu algorytmu.
- 6) Wskaźniki – uczestnicy konsultacji zgłaszali krytyczne uwagi nt. wskaźników zawartych w dokumencie. Podkreślano ich zbyt małą ilość oraz brak dobrych

wskaźników jakości i efektywności. Często wskaźniki są określane przez sam udział beneficjentów w programie, czyli mają charakter ilościowy a nie jakościowy.

- 7) Wsparcie instytucjonalne – uczestnicy dyskusji zwracali uwagę, iż w ślad za zwiększonymi środkami do rozdysponowania nie idą zwiększone środki na wzmocnienie kadrowe i finansowe, a to rodzi wątpliwości co do efektywnego wydatkowania dużych środków w ramach PO KL. Proszono o wyjaśnienie czy w ramach pomocy technicznej przewidziane są środki na zwiększenie liczby etatów instytucji wdrażających w kompetencji regionalnym.
- 8) Zakres swobody przesuwania środków finansowych na szczeblu regionalnym – uczestnicy pytali o możliwość przesuwania środków w ramach komponentu regionalnego. Ich zdaniem podział środków na Priorytety i Działania powinien pozostać w gestii samorządu województwa. Umożliwi to prowadzenie polityki zgodnej z potrzebami regionalnego rynku pracy, a także da możliwość elastycznego reagowania na zmiany na nim zachodzące, biorąc pod uwagę długi horyzont czasowy przyszłego okresu programowania.
- 9) System wdrażania – pojawiało się często pytanie czy zostaną utrzymane konkursy dla powiatowych urzędów pracy i czy przewiduje się jakieś rozwiązania ułatwiające aplikowanie o środki EFS.

Przedstawiciele MRR wyjaśnili, że projekty powiatowych urzędów pracy będą tzw. projektami systemowymi, pozwalającymi na realizację zadań wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia. Dzięki temu będzie można odejść od konkursów ogłaszanych przez wojewódzki urząd pracy dla powiatowych urzędów pracy. Niemniej jednak, w procedurze konkursowej w ramach priorytetu regionalnego będzie istniała możliwość realizowania przez PUP projektów w celu wzmocnienia ich zdolności instytucjonalnej. MRR przewiduje również szereg uproszczeń w procedurze aplikacyjnej, m.in. wprowadzenie oceny merytorycznej przed oceną formalną wniosku.

- 10) Granty globalne – pytania dotyczyły kwestii przyznawania grantów, o ile są one przewidziane w projekcie PO KL.

MRR poinformowało, iż w projekcie PO KL nie przewidziano grantów globalnych w takim rozumieniu, w jakim definiują go obecne rozporządzenia unijne. W ramach PO KL mają jednak funkcjonować instytucje, które będą pośredniczyć we wspieraniu beneficjentów dystrybuując środki unijne w formie grantów. Szczegółowe rozwiązania zostaną zaproponowane w kolejnym etapie prac.

- 11) Kwestia systemu informatycznego (SIMIK lub innego) – wszyscy uczestnicy dyskusji stwierdzali, iż bez sprawnego systemu będzie bardzo trudno realizować PO KL.
- 12) Uczestnicy konsultacji zaproponowali uwzględnienie w spisie projektodawców we wszystkich priorytetach PO KL wdrażanych na poziomie centralnym i regionalnym zapisu „organizacje międzynarodowe działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”. Jest to zapis, który mieści się w obecnie przyjętej formule „wszystkie legalnie działające podmioty w Polsce”.

13) Wielokrotnie poruszana była kwestia migracji zarobkowej i w związku z tym uczestnicy zaproponowali wprowadzenie do Programu działań ukierunkowanych na powstrzymanie masowej migracji z Polski osób młodych i wykształconych.

- uwagi odnoszące się do poszczególnych priorytetów (w dużej mierze są to konkretne postulaty lub proponowane zapisy):

Priorytet I: Zatrudnienie i integracja społeczna

W opinii WUP Rzeszów, w miejsce obecnego stwierdzenia, że Priorytet ten będzie realizowany m.in. przez rozwój systemu kształcenia kadr instytucji rynku pracy, integracji i pomocy społecznej należy wpisać „działania mające na celu **budowanie tego systemu** – taki system trzeba stworzyć od podstaw. Ponadto, WUP proponuje, aby w tym priorytecie umieścić działania /projekty o charakterze badawczym, w celu utworzenia systemu pozyskiwania informacji i prognozowania sytuacji na rynku pracy.

Uczestnicy seminariów informacyjno-konsultacyjnych postulowali uwzględnienie w PO KL działań na rzecz zapewnienia kompleksowej, dziennej opieki nad osobami niezdolnymi do integracji społecznej i zawodowej.

Postulat zgłaszany przez organizacje osób niepełnosprawnych dotyczył zwiększenia kwoty na działanie – Ogólnopolski program integracji i aktywizacji zawodowej (obejmujący m.in. osoby niepełnosprawne) z 93 mln do 250 mln euro.

Uznając potrzebę wzmocnienia roli przedsiębiorstw społecznych w procesie aktywizacji zawodowej osób z kręgu wykluczenia społecznego uczestnicy postulowali **objęcie działaniami podmiotów prowadzonych przez organizacje pozarządowe tworzące miejsca pracy i zatrudniające osoby bezrobotne.** Należy również doprecyzować kwestię zatrudnienia socjalnego. Uczestnicy sugerowali by projekty tego rodzaju były realizowane z priorytetów regionalnych.

Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw

W opinii uczestników dyskusji priorytet mówi o podnoszeniu adaptacyjności i kwalifikacji pracowników, lecz bez określenia preferowanych grup wsparcia (czyli tych najbardziej zagrożonych utratą pracy).

Uczestnicy konsultacji poświęconych temu priorytetowi (organizowanych przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości) zgłosili następujące rekomendacje:

- Opracowując Załącznik do Programu należy podkreślić różnice między Priorytetami II i VII oraz precyzyjnie określić linię demarkacyjną pomiędzy projektami systemowymi i konkursowymi, tak, aby nie były realizowane projekty o podobnej tematyce w różnych działaniach i priorytetach.
- Konieczna jest realizacja projektów skierowanych do szczególnych grup pracowników – osoby o niskich kwalifikacjach, osoby powyżej 45 roku życia, osoby zagrożone zwolnieniami.
- Beneficjentami projektów powinni być nie tylko pracownicy przedsiębiorstw czy jednostek samorządu terytorialnego, ale także pracownicy innych

podmiotów umiejscowionych w otoczeniu danej branży czy sektora (np. parki narodowe w przypadku sektora turystyki). Beneficjentami powinny być także osoby fizyczne chcące podnosić swoje kwalifikacje zawodowe, bądź takie, które przygotowują się do pracy lub świadczenia usług dla firm (np. mentorzy).

- Ustalenie limitów na zakup sprzętu i platformy przy szkoleniach e-learningowych.
- Oferowane wsparcie powinno mieć charakter kompleksowy. Należy określić jasne kryteria dotyczące przedsiębiorstw o charakterze regionalnym i ponadregionalnym, żeby uniknąć problemów z udzielaniem wsparcia.

Priorytet III: Wysoka jakość edukacji

Cel priorytetu będzie realizowany m.in. poprzez dostosowanie programów i kierunków nauczania do wymogów rynku pracy. Ukierunkowanie kształcenia zostało przewidziane na wzrost znaczenia nauk matematyczno-technicznych. Uczestnicy dyskusji proponowali, aby wybór kierunków pozostał w gestii władz regionalnych. Wskazywano, że realizacja celu ma doprowadzić do rozwiązań systemowych, lecz obszary tych rozwiązań nie są doprecyzowane. W dyskusji przedstawiono także propozycję priorytetyzowania projektów edukacyjnych już na poziomie ich składania, tak aby osiągnąć pewną zmianę strukturalną w systemie edukacji.

Priorytet IV: Dobre państwo

Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych (OFOP) postuluje zmianę nazwy priorytetu IV – z „Dobrego państwa” na „Dobre rządzenie”. Istotą priorytetu powinno być wg przedstawicieli OFOP rządzenie rozumiane nie tyle jako struktura instytucji administracji publicznych wykonująca mechanizmy nakazowo kontrolne, ale jako złożona kultura współdziałania różnych instytucji i sektorów.

Zdaniem organizacji pozarządowych należy dokonać podziału w opisie na odrębne części dotyczące administracji publicznej oraz sektora pozarządowego. Cel Priorytetu „wzmocnienie zdolności polskiej administracji do wypełniania swoich funkcji w nowoczesny i partnerski sposób” sprowadza organizacje pozarządowe do roli swoistego „podwykonawcy”. Sektor pozarządowy ma prawo być traktowany po pierwsze po partnersku, a po drugie jako niezależny filar demokratycznego państwa.

W opisie punktu dotyczącego organizacji pozarządowych uwzględniono jedynie kontekst ekonomiczny; należy go rozszerzyć o kontekst społeczny: wpływ na rozwój społeczny, kreowanie aktywności obywatelskiej, wolontariat itp. W związku z tym, organizacje te wnioskuje o dodanie osobnego punktu dot. realizacji celu Priorytetu o następującej treści:

Wsparcie organizacji pozarządowych jako jednego z głównych filarów społeczeństwa obywatelskiego obejmującego:

- działania służące diagnozowaniu problemów/potrzeb społecznych i wypracowania oraz wdrażania modelowych rozwiązań dot. tych problemów,
- upowszechnianie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań,
- wsparcie funkcji rzeczniczych sektora pozarządowego,
- dialog obywatelski (ale nie w zakresie tylko zadań publicznych),

- *wolontariat jako sposób zwiększania wrażliwości i aktywności społecznych,*
- *wspieranie działań aktywizujących obywateli.*

Organizacje te wnioskuje o uwzględnienie instrumentów umożliwiających tworzenie miejsc pracy w ich sektorze oraz wprowadzenie zapisu dotyczącego partnerskiego modelu współpracy administracji oraz organizacji pozarządowych w zakresie realizacji zadań publicznych przy równoległym wspieraniu potencjału instytucjonalnego NGO. Ponadto, uczestnicy proponują wprowadzenie zapisu o tworzeniu lokalnych centrów obsługi organizacji pozarządowych.

Priorytet V: Profilaktyka, promocja i poprawa stanu zdrowia społeczeństwa

Uczestnicy dyskusji proponują wpisanie jako beneficjentów (projektodawców) organizacji pozarządowych. Natomiast we wskaźnikach proponowany jest zapis: *„liczba specjalistów w zakresie medycyny rodzinnej oraz medycyny pracy, a także innych specjalistów w zakresie ochrony zdrowia”.*

Z kolei, w opinii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, priorytet ten powinien uwzględniać także działania na rzecz promocji zdrowia psychicznego. Odnośnie form wsparcia uczestnicy konsultacji zgłosili propozycje, by oprócz „miękkich” projektów informacyjno-promocyjnych (propagowanie postaw prozdrowotnych w społeczeństwie) i szkoleń kadr służby zdrowia, możliwe było również finansowanie funkcjonowania tzw. „liderów zdrowia”, którzy zajmowałiby się doradztwem w zakresie zdrowego trybu życia i jego promocją.

Ponadto, uczestnicy dyskusji proponują wprowadzenie zapisu dotyczącego zapobiegania uzależnieniom od wieku szkolnego aż po dorosłość.

Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej

W opinii przedstawicieli organizacji CARITAS konieczne jest zapewnienie wsparcia socjalno-bytowego dla osób wykluczonych – bardzo wyraźnie wskazuje na to dotychczasowe doświadczenie z realizacji projektów w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Natomiast przedstawiciele Business Centre Club oraz Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości proponują dołączenie do grup docelowych w określonych działaniach osób poszukujących pracy. Takie rozwiązanie umożliwi z jednej strony uczestnictwo w programach studentom ostatnich lat studiów, z drugiej zaś, weryfikację i badanie poziomu bezrobocia w Polsce.

Przedstawiciele aglomeracji Trójmiasta i województwa pomorskiego proponowali wprowadzenie zapisu o rozwoju i wsparciu różnych form działalności gospodarczej, m.in. spółdzielni socjalnych oraz lokalnych programów integracji i szeroko pojętej aktywizacji społecznej (a nie tylko zawodowej!).

Priorytet VII: Regionalne kadry gospodarki

Cel priorytetu będzie realizowany m.in. poprzez transfer wiedzy, w tym zakresie określono sieci współpracy między szkołami wyższymi a przedsiębiorstwami. Uczestnicy dyskusji zgłosili propozycję, aby dopisać również między instytutami naukowo-badawczymi a przedsiębiorstwami. Ponadto, aby wsparciem dla studentów

i pracowników szkół wyższych zamierzających podjąć działalność gospodarczą objąć także studentów i pracowników instytutów naukowo-badawczych.

Uczestnicy proponują rozszerzenie celu priorytetu o inne podmioty sfery społeczno-gospodarczej (instytucje, NGO), które również mogą brać czynny udział w transferze wiedzy i podnoszeniu kwalifikacji pracowników.

Zdaniem PKPP Lewiatan wskaźniki w tym obszarze, skonstruowane wyłącznie w oparciu o efekty ilościowe (udział w szkoleniach pracowników przedsiębiorstw, liczba przedsiębiorstw korzystających z usług i doradztwa w stosunku do zarejestrowanych firm w regionie) nie są wystarczające.

Zaproponowano również objęcie działaniami także pozostałych pracowników, a nie tylko tych, którzy charakteryzują się niskim poziomem przygotowania do pracy. Doprecyzowania wymaga określenie „niskiego poziomu”.

Priorytet VIII: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Uczestnicy proponują rozszerzenie celu priorytetu o tworzenie pozytywnych warunków edukacji i rozwoju osobistego poprzez poprawę warunków edukacji i wychowania w szkołach (przeciwdziałanie agresji w środowisku szkolnym, edukacja w zakresie problemów społecznych, kompleksowe wsparcie psychologiczne na każdym poziomie edukacji, programy motywacji do nauki i przygotowania do zawodu).

W ramach wyrównywania szans edukacyjnych uczniów i studentów pochodzących z grup społecznych zagrożonych marginalizacją – proponuje się dodanie zapisu: „*wsparcie edukacji wykraczającej poza system edukacyjny szkół, ale go uzupełniającej*”. Umożliwi to działania organizacjom pozarządowym prowadzącym zajęcia pozalekcyjne, pozaszkolne itd.

W opinii uczestników seminariów informacyjno-konsultacyjnych organizowanych w województwie małopolskim konieczne jest uwzględnienie w PO KL zadań związanych z usprawnieniem funkcjonowania ośrodków przedszkolnych nie tylko na obszarach wiejskich, ale również w miastach.

W ramach upowszechniania kształcenia ustawicznego uczestnicy postulują wprowadzenie zapisu o *promocji i rozwoju edukacji osób starszych* w celu ich aktywizacji społeczno-gospodarczej, w tym zwłaszcza w zakresie nowych technologii i ekonomii.

Priorytet IX: Aktywizacja obszarów wiejskich

Ze strony przedstawicieli organizacji pozarządowych został zgłoszony postulat, aby w wypracowaniu rozwiązań szczegółowych (w tym Załącznika do PO KL) uwzględnić głos organizacji pozarządowych działających na rzecz wsi.

Ponadto, zgłoszono następujące uwagi:

- Ilość środków (0,5 %) nie jest adekwatna do skali problemu,
- Kryteria formalne nie powinny wykluczać małych organizacji wiejskich. Istnieje zatem konieczność wprowadzenia kryteriów jakościowych,
- Wskaźniki wymagają dopracowania z udziałem organizacji pozarządowych.

Wyrażono propozycję ewentualnej zmiany działań w ramach Priorytetu IX:

- Budowanie partnerstw międzysektorowych (paktów na rzecz inicjatyw lokalnych),
- Szkolenia i doradztwo (pakiet) dla istniejących partnerstw i organizacji pozarządowych,
- Szkolenia i doradztwo (pakiet) nt. tworzenia nowych organizacji pozarządowych,
- Kreowanie liderów i animatorów,
- Budowanie lokalnych strategii i planów.

Instytucje i zarządzanie

Zdaniem uczestników konsultacji konieczne jest:

- Usprawnienie koordynacji między instytucjami zarządzającymi, pośredniczącymi i wdrażającymi.
- Wzmocnienie potencjału realizatorów takich jak: służby zatrudnienia, służby socjalne, instytucje szkoleniowe, organizacje pozarządowe, usługodawcy usług rynku pracy, instytucje ochrony zdrowia, administracja państwowa.
- Jasne zdefiniowanie skali decentralizacji decyzji i konsekwencji tego procesu a zarazem określenia minimum zintegrowania działań między służbami zatrudnienia a służbami socjalnymi w celu realizacji aktywnej polityki społecznej.
- Utworzenie preferencyjnych instrumentów kredytowania projektów w celu ochrony płynności finansowej projektodawców.

Potrzeba ujednoczenia terminologii

Uczestnicy konsultacji zwrócili uwagę na brak definicji pojęć użytych w całym programie oraz stosowanie ich w różnych kontekstach, co powoduje niejasność sformułowań i sugeruje różne znaczenie tych samych wyrazów. Przy wielości znaczeń, jakie przypisują polskie i europejskie akty prawne poszczególnym pojęciom dobrze byłoby, aby w programie znalazła się definicja kluczowych wyrażen (np. „organizacje pozarządowe”, „partnerzy dialogu społecznego” itp.).

Komitety

Zgłoszona została propozycja, aby jednoznacznie określić, iż w skład Komitetu Monitorującego powołani zostaną przedstawiciele organizacji pozarządowych, co spowoduje klarowność sytuacji. Brak jasnego zapisu dotyczącego obsady Komitetów na poziomie krajowym, powoduje, iż reprezentanci sektora pozarządowego mają trudności z członkostwem w Regionalnych Komitetach Sterujących powoływanych w poszczególnych województwach.

Zasugerowano, aby przedstawiciele NGOs zajmowali z zasady 1/3 miejsc z 1/3 należnych partnerom społecznym. (Proponowane przez NGOs proporcje to 1/3 przedstawiciele administracji publicznej szczebla centralnego, 1/3 przedstawiciele samorządów, 1/3 partnerzy społeczni oraz niezależni obserwatorzy).

Instytucje Wdrażające

Kryteria wyboru instytucji wdrażających będą musiały być jasno i bardzo dokładnie sprecyzowane. Ze względu na fakt, że do rozdysponowania na lata 2007-2013 będzie pięciokrotnie więcej środków niż w obecnym okresie konieczne jest włączenie też innych niż obecnie instytucji, zwłaszcza, że są także nowe obszary wsparcia w PO KL.

Uczestnicy konsultacji zwrócili uwagę na zagrożenie związane ze wskazaniem przez Samorząd Województwa jednej instytucji wdrażającej w regionie. Specyfika PO KL obejmuje szerokie spektrum życia społecznego, wykraczającego znacznie poza zakres działalności jednej instytucji, która nie może posiadać wystarczających kompetencji do właściwego potraktowania wszystkich obszarów ujętych w PO KL – wsparcia dla kadr, zarządzania zmianą gospodarczą i transferem wiedzy.

W opinii uczestników konsultacji konieczne wydaje się, aby IW – tak na poziomie krajowym jak regionalnym – stosowały jednakowe zasady wdrażania funduszy.

W sytuacji, gdy na szczeblu wojewódzkim będzie funkcjonować kilka lub kilkanaście IW, proponuje się wyprowadzenie obligatoryjnego obowiązku współpracy IW i innych partnerów społecznych zajmujących się wsparciem wdrażania funduszy strukturalnych (min. ROSzEFS, Sieć Punktów Informacyjnych). Współpraca ta może polegać na:

- tworzeniu wspólnych rad konsultacyjnych analizujących stan wdrażania funduszy oraz główne problemy w tym obszarze, usprawniających wymianę informacji w ww. zakresie,
- tworzeniu wspólnych strategii promocji.

W związku z tym uczestnicy proponują uwzględnienie roli Regionalnych Ośrodków Szkoleniowych EFS w zapisach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, ustalenie miejsca sieci ROSzEFS w systemie wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego oraz wypracowanie systemu współdziałania ROSzEFS - IW oraz IP opartego na zasadach dobrej współpracy i partnerstwa.

Instytucja certyfikująca – uczestnicy zgodzili się, iż powinna ona być umieszczona w MRR, co wynika z potrzeby koordynacji kontroli wydatkowania środków unijnych i wiąże się z odpowiedzialnością MRR za absorpcję całości funduszy strukturalnych przyznanych Polsce.

Załącznik 1

Harmonogram i liczba uczestników poszczególnych spotkań w ramach konsultacji społecznych PO KL:

LP.	DATA	Województwo	Liczba uczestników	ORGANIZATOR
1.	6 lipca	świętokrzyskie	100	Wojewoda Świętokrzyski
2.	14 lipca	świętokrzyskie	60	Wojewoda Świętokrzyski
3.	19 lipca	podlaskie	70	Urząd Marszałkowski
4.	6 lipca	zachodniopomorskie	100	Wojewódzki Urząd Pracy
5.	25 lipca	zachodniopomorskie	80	Wojewódzki Urząd Pracy
6.	26 lipca	mazowieckie	80	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
7.	27 lipca	mazowieckie	80	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
8.	2 sierpnia	łódzkie	90	Urząd Marszałkowski, Wojewódzki Urząd Pracy
9.	2 sierpnia	śląskie	350	Urząd Marszałkowski
10.	9 sierpnia	zachodniopomorskie	70	Wojewódzki Urząd Pracy
11.	9 sierpnia	podlaskie	38	Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
12.	10 sierpnia	mazowieckie	90	Wojewódzki Urząd Pracy
13.	17 sierpnia	mazowieckie	60	Wojewódzki Urząd Pracy
14.	22 sierpnia	mazowieckie	50	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
15.	22 sierpnia	pomorskie	200	Urząd Marszałkowski
16.	24 sierpnia	mazowieckie	50	Wojewódzki Urząd Pracy
17.	28 sierpnia	opolskie	130	Wojewódzki Urząd Pracy
18.	21 sierpnia	wielkopolskie	100	Urząd Marszałkowski
19.	22	dolnośląskie	100	Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy

	sierpnia			
20.	28 sierpnia	śląskie	21	Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
21.	30 sierpnia	lubelskie	400	Urząd Marszałkowski
22.	30 sierpnia	warmińsko-mazurskie	80	Urząd Marszałkowski
23.	30 sierpnia	zachodniopomorskie	100	Wojewódzki Urząd Pracy
24.	31 sierpnia	mazowieckie	50	Wojewódzki Urząd Pracy
25.	5 września	kujawsko-pomorskie	200	Wojewódzki Urząd Pracy
26.	5 września	świętokrzyskie	150	Urząd Marszałkowski
27.	4 września	mazowieckie	100	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
28.	7 września	mazowieckie	50	Wojewódzki Urząd Pracy
29.	6 września	podkarpackie	80	Wojewódzki Urząd Pracy
30.	7 września	wielkopolskie	100	Ministerstwo Zdrowia
31.	14 września	pomorskie	25	Ogólnopolskie Federacja Organizacji Pozarządowych
32.	18 września	małopolskie	22	Ogólnopolskie Federacja Organizacji Pozarządowych
33.	20 września	małopolskie	100	Urząd Marszałkowski
34.	27 września	lubuskie	100	Urząd Marszałkowski
35.	29 września	lubuskie	80	Urząd Marszałkowski
Razem			3456	